

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

**Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія)
першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка.

Голова Вченої ради,

ректор університету

проф. Ю. О. Лянной

(протокол № 10 від «27» квітня 2020 р.)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

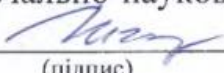
Розглянута і схвалена на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Протокол № 8 від «28» січня 2020 р.

Завідувач кафедри спеціальної
та інклюзивної освіти

(підпис) _____ (Дегтяренко Т. М.)
(прізвище та ініціали)

Обговорено та ухвалено на засіданні науково-методичної комісії
Навчально-наукового інституту педагогіки і психології
Протокол № 7 від «25» лютого 2020 р.

Голова науково-методичної комісії Навчально-наукового
інституту педагогіки і психології

(підпис) _____ (Тарасова Т. Б.)
(прізвище та ініціали)

Перший проректор

(підпис) _____ (Пшенична Л. В.)
(прізвище та ініціали)

Начальник центру забезпечення
якості вищої освіти

(підпис) _____ (Ячменик М.М.)
(прізвище та ініціали)

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка розроблена та внесена кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Програма буде впроваджуватися до розробки Стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти з названої спеціальності.

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341.

Розробники:

Боряк Оксана Володимирівна	канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
Дегтяренко Тетяна Миколаївна	доктор пед. наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
Бондаренко Юлія Анатоліївна	доктор пед. наук, доцент, в.о. професора кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
Колишкін Олександр Володимирович	канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
Косенко Юрій Миколайович	канд. пед. наук, ст. викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
Голуб Маргарита Олександрівна	студентка 0041 групи спеціальності 016 Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) денної форми навчання, член робочої групи.

Ця програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Рецензенти:

**Прядко Любов
Олексіївна**

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри професійної освіти та менеджменту Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

**Слюсаренко Валентина
Миколаївна**

директор Сумського закладу загальної середньої освіти спеціальна школа Сумської міської ради для дітей, які потребують корекції розумового та фізичного розвитку;

**Стайко Олена
Сергіївна**

директор Комунальної установи Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа I-III ступенів – Дошкільний навчальний заклад».

**1. Профіль освітньо-професійної програми Спеціальна освіта
(Олігофренопедагогіка. Логопедія) підготовки здобувачів вищої освіти
на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю
016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Навчально-науковий інститут педагогіки і психології. Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти.
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти: Бакалавр спеціальної освіти. Вчитель-дефектолог. Вихователь дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Асистент вчителя, асистент вихователя закладів освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням. Асистент вчителя-логопеда
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців. Для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра ЗВО має право визнати та перезарахувати не більше ніж 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) за спеціальностями галузей знань 01 – Освіта/Педагогіка і 22 Охорона здоров'я та не більше ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) за іншими спеціальностями.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію спеціальності 016 Спеціальна освіта, рівень – бакалавр, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка серія НД №1990814 від 9 жовтня 2017 року . Термін дії сертифіката до 1 липня 2025 року
Цикл/рівень	Національної рамки кваліфікацій України – 7 рівень. FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень.
Передумови	Повна загальна середня освіта; ОР молодший бакалавр; ОКР молодший спеціаліст
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	З 1 вересня 2020 р. до впровадження Стандарту вищої освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-2020-rik

2 – Мета освітньої програми	
Мета освітньої програми: підготовка фахівців, здатних здійснювати освітню діяльність із професійної підготовки фахівців для забезпечення виробничого процесу в закладах спеціальної та/або інклюзивної освіти відповідно до спеціальності, які здатні розв'язувати складні задачі і практичні проблеми спеціальної освіти з метою корекції і компенсації порушень психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами різних вікових груп.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 016 Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) Блок обов'язкових навчальних дисциплін становить 150 кредитів ЄКТС (63 %), з них дисципліни циклу загальної підготовки становлять 25 кредитів ЄКТС (10 %), циклу професійної підготовки – 125 кредитів ЄКТС (53 %). Блок вибіркових навчальних дисциплін становить 60 кредитів ЄКТС (25 %). На практичну підготовку відводиться 27 кредитів ЄКТС (11 %). Предметні компетентності з дисциплін клінічного спрямування забезпечуються 27 кредитами ЄКТС (11 %), зі спеціальної педагогіки та спеціальної психології – 35 кредитами ЄКТС (15 %), зі спеціальних методик навчання – 54 кредитами ЄКТС (23 %), з психолого-педагогічних дисциплін – 10 кредитами ЄКТС (5 %).
Опис предметної області	Об'єкт вивчення: є цілісний корекційно-педагогічний і корекційно-логопедичний процеси, зокрема, методичні системи попередження і подолання порушень психічного та/або фізичного розвитку та корекційного навчання і виховання осіб з порушеннями психофізичного розвитку, способи організації практичної та теоретичної взаємодії учасників освітнього корекційного процесу, зумовлені закономірностями та особливостями змісту корекційно-педагогічної діяльності. Теоретичний зміст предметної області: основні поняття, концепції, принципи і технології наук про освіту, фундаментальних і прикладних наук галузі спеціальної педагогіки (олігофренопедагогіки та логопедії). Застосування теорій і методів наук про освіту та фундаментальних і прикладних наук галузі олігофренопедагогіки / логопедії для розв'язання складних задач і вирішення практичних проблем в спеціальній освіті та педагогічної діяльності у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю, невизначеністю умов. Методи, методики та технології: здобувач вищої освіти має оволодіти системою методів і засобів, які застосовуються у суміжних науках та методів і засобів, що застосовуються в теорії й методиці організації корекційно-реабілітаційного освітнього процесу, набути досвід застосовування їх на практиці. Інструменти та обладнання: набуття методик корекційного навчання і виховання; вмінь і навиків використання інструментів і обладнання, інформаційно-комунікативних технологій, необхідних в освітньому та корекційному освітньому процесі; засоби дистанційного навчання, глобальні та локальні мережі організації освітнього процесу.

Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) має академічну та прикладну орієнтацію
Основний фокус освітньої програми та спеціальностей	Підготовка фахівців до роботи з особами з особливими освітніми потребами впродовж їх життя; спеціальна та інклюзивна освіта осіб з інтелектуальними та/або з мовленнєвими порушеннями. <i>Ключові слова:</i> спеціальна освіта; інклюзивна освіта; особи з особливими освітніми потребами; особи з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю; особи з порушеннями інтелектуального розвитку; особи з порушеннями мовленнєвого розвитку; корекційно-реабілітаційний процес; корекційно-розвитковий процес; корекційно-виховний процес; корекційно-педагогічний процес.
Особливості програми	Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії університетів, та відсутністю затверджених стандартів вищої освіти підготовки за спеціальністю 016 Спеціальна освіта на всіх рівнях вищої освіти, цю освітньо-професійну програму, розроблену та внесену Сумським державним педагогічним університетом імені А. С. Макаренка, слід вважати експериментальною. Комплексне надання міждисциплінарних знань, розвиток умінь та навичок, які забезпечують формування системи загальних і фахових компетентностей у сфері спеціальної освіти, практична спрямованість на здійснення корекційно-педагогічної діяльності з урахуванням потреб регіону: підготовки фахівців для роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального та/або мовленнєвого розвитку в спеціальних закладах освіти та закладах з інклюзивною/інтегрованою формою навчання. Регіональний контекст ОПП врахований шляхом орієнтації на потребу забезпечення фахівцями зі спеціальної освіти освітніх закладів Сумської області. Моніторинг проведення конкурсів на заміщення вакантних посад показує, що на місцях не вистачає фахівців для повноцінного забезпечення роботи ІРЦ, зокрема дефектологів: олігофренопедагогів, логопедів, а також асистентів вчителів, асистентів вихователів. Підготовка здобувачів першого бакалаврського рівня за спеціальністю Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) в Сумському регіоні не здійснюється.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Можливості професійної сертифікації та професійні назви робіт (за ДКП) відповідно до видів економічної діяльності: – сфера працевлаштування – заклади системи МОН, МОЗ, Міністерства соціальної політики: спеціальні заклади дошкільної або загальної середньої освіти; заклади дошкільної або загальної середньої освіти з інклюзивним/інтегрованим навчанням; навчально-виховні комплекси; заклади позашкільної освіти; приватні заклади, реабілітаційні центри тощо; – працевлаштування здійснюється замовником (працедавцем) на первинні посади: вихователя дітей з порушеннями психофізичного розвитку; асистента вчителя, вихователя закладів дошкільної або загальної середньої освіти зі спеціальним/інклюзивним навчанням дітей з особливими освітніми потребами; асистента логопеда;

	– професійні назви робіт (згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій ДК 003:2010): код КП 3330, асистент вчителя з корекційної освіти, асистент вчителя-логопеда, код КП 3340 асистент вчителя-дефектолога, асистент вихователя дошкільного навчального закладу. Допуск до професії – наявність академічної і професійної кваліфікації, підтверджена документом про вищу освіту.
Подальше навчання	Продовження освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі освіти дорослих. Можливість набуття кваліфікацій за іншими спеціальностями та/або спеціалізаціями.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Основні підходи, методи та технології, які використовуються під час навчання бакалаврів: компетентнісний підхід, проблемно-орієнтоване навчання, студентськоцентроване навчання, самонавчання, навчання через різні види практик тощо.
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 4-бальною національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно); за 100-бальною шкалою; шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX). Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання студентів за всіма видами аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності. Види контролю: поточний, тематичний, підсумковий, семестровий, контроль самостійної роботи студентів, самоконтроль. Форми контролю: письмове й усне опитування, заліки, екзамени, тестування, презентації результатів виконання індивідуальних науково-дослідних та творчих завдань, захист курсових робіт, звіти з навчальної та виробничої практики, комплексні кваліфікаційні екзамени з теорії і спеціальних методик роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку та з теорії і спеціальних методик роботи з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціальні завдання і практичні проблеми: – у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних теоретичних знань і нових знань професійної практики та застосування теорій і методів загальної та спеціальної педагогіки і психології, логопедії та психокорекційної педагогіки під час практичної діяльності, яка на теперішній час характеризується невизначеністю педагогічних умов організації освітнього, корекційно-логопедичного, корекційно-розвивального або корекційно-педагогічного процесу в умовах реформування спеціальної і впровадження інклюзивної освіти та необхідності реалізації основних положень концепції «Нова українська школа»; – у процесі професійної діяльності (корекційній, освітньо-реабілітаційній), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки, проведення досліджень з елементами наукової новизни та/або здійснення впровадження інновацій в практику.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Особистісна загальноосвітня компетентність. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій

Загальні компетентності (ЗК)	інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності. Здатність оволодівати: сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного і шкільного віку з особливими освітніми потребами; чинним нормативним забезпеченням спеціальної освіти тощо. ЗК 2. Соціокультурна компетентність. Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності. Здатність до розуміння предметної області професійної діяльності; володіння науковим світоглядом; знання основних теорій, концепцій, вчень, положень які формують наукову картину світу; вміння відстоювати власні стратегії професійної діяльності. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів. ЗК 3. Громадянська компетентність. Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, зокрема осіб з особливими освітніми потребами; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України, (знання конституційних прав і обов'язків; уміння налагоджувати міжособистісні відносини; досвід соціальної взаємодії у процесі навчальної і професійної діяльності). Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості. ЗК 4. Функціонально-поведінкова компетентність в спеціальній освіті. Здатність сумлінно виконувати професійно-функціональні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя у власній повсякденній і професійній корекційно-педагогічній діяльності. ЗК 5. Рефлексивна компетентність. Здатність ухвалювати оптимальні управлінські рішення; сприймати, аналізувати й реалізовувати управлінські інновації в професійній діяльності. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє ефективності корекційно-реабілітаційного процесу, розвитку й саморозвитку особи з особливими освітніми потребами, творчому підходові до корекційно-реабілітаційного навчально-виховного процесу в закладах спеціальної і загальної освіти, навчально-реабілітаційних центрах. Здатність оцінювати результати корекційно-педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності корекційного процесу в закладах Міністерства освіти і науки, Міністерства охорони здоров'я і Міністерства соціальної політики; здатність до корекційно-педагогічної і навчально-реабілітаційної рефлексії. ЗК 6. Комунікативна компетентність. Здатність вільно користуватися державною мовою як засобом ділового спілкування.

Володіння необхідним лексичним мінімумом іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності.

Знання основних способів і засобів міжособистісної комунікації, стилів мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами; вміння постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології в спеціальності.

Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, мати навички роботи в команді, цінувати та толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність.

Надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

ЗК 7. Адаптивна компетентність. Здатність до адаптації в корекційно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають: корекційне навчання, розвиток і виховання та навчальну реабілітацію дітей дошкільного, шкільного віку і підлітків; спілкування з їхніми батьками; комунікації з адміністрацією школи й колегами.

ЗК 8. Інформаційно-аналітична компетентність. Здатність здійснювати аналіз, синтез, оцінку ситуації та/або завдання з метою виявлення шляхів для вирішення проблеми та реалізації прийнятого рішення.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема корекційно-педагогічної (за всіма нозологіями), з різних джерел та формулювання логічних висновків.

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції фахівця-дефектолога, вихователя дітей особливими освітніми потребами, асистента вчителя, асистента логопеда.

ЗК 9. Інформаційно-комунікаційна компетентність. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій, невербальних засобів комунікації з урахуванням психофізичного порушення дитини задля розв'язання абілітаційних, корекційних, реабілітаційних і комунікативно-мовленнєвих задач у професійній діяльності фахівця-дефектолога, вихователя, асистента вчителя, асистента логопеда й у повсякденному житті.

ЗК 10. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в корекційно-освітньому, навчально-реабілітаційному середовищі та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя дітей з особливими освітніми потребами.

ЗК 11. Дослідницько-праксеологічна компетентність. Знання основних методів наукового пошуку; вміння планувати й організовувати дослідження за прикладною тематикою (окремих практичних питань), узагальнювати отримані результати, оформлювати і презентувати власні наукові здобутки відповідно до

	чинних вимог. Дослідницько-праксеологічна інструментальна компетентність передбачає здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі корекційно-педагогічної діяльності.
Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)	ПК 1. Теоретико-методологічна компетентність. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з особливими освітніми потребами; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності. ПК 2. Медико-біологічна компетентність. Здатність до застосування професійних медико-біологічних знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту корекційно-розвивального, навчально-реабілітаційного процесу відповідної освітньої галузі. Здатність визначати структуру порушення; потенційні можливості розвитку різних сторін особистості дітей з інтелектуальними та/або мовленнєвими порушеннями; здатність оцінити клініко-фізіологічні особливості і закономірності фізичного і психічного розвитку цих категорій дітей. Складниками медико-біологічної компетентності є анатомо-фізіологічна, генетична, неврологічна, клінічна, психопатологічна компетентність тощо. ПК 3. Психологічна компетентність. Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дітей з інтелектуальними та/або з мовленнєвими порушеннями як суб'єктів освітнього, корекційно-освітнього, корекційно-розвивального і навчально-реабілітаційного процесів на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні, дизонтогенетичні особливості та соціальні чинники розвитку. Здатність до застосування знань про психологічні механізми навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з особливими освітніми потребами. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, спеціально-психологічна, нейропсихологічна, психолінгвістична компетентність тощо. ПК 4. Проектувальна компетентність. Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до особливих освітніх потреб та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у спеціальних закладах освіти та закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку. ПК 5. Корекційно-зорієнтована компетентність. Здатність виконувати корекційну освітню роботу з профілактики, подолання порушень психофізичного розвитку дітей у освітньому, корекційно-реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації освітньої діяльності. Здатність виконувати корекційну освітню роботу з профілактики,

	виправлення порушень розвитку дітей у освітньому, корекційно-реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації освітньої діяльності. Володіння засобами та методами корекції пізнавальних психічних процесів та/або мовлення в процесі виховання дітей. Здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з особливими освітніми потребами. Здатність організовувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інтелектуальними та/або мовленнєвими порушеннями, у тому числі тих, хто має інвалідність в різних типах закладів підпорядкованих МОН, МОЗ, Мін. соціальної політики. ПК 6. Спеціально-методична компетентність. Здатність до застосування психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань; вміння відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей здобувачів освіти з інтелектуальними та/або мовленнєвими порушеннями; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби реабілітації і корекційного навчання та виховання; досвід організації корекційно-педагогічного і навчально-реабілітаційного процесів; формування системи дидактико-методичних знань і умінь; здатність удосконалювати власну професійну діяльність. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з інтелектуальними та/або мовленнєвими порушеннями в спеціальних та інклюзивних дошкільних та загальноосвітніх (загальних) закладах освіти; реабілітаційних установах тощо. ПК 7. Комунікативно-педагогічна компетентність. Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію. ПК 8. Організаційна компетентність. Здатність до застосування знань основних правил організації навчального, корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організовувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.
7 – Програмні результати навчання	
Знання:	ПРЗ 1. Володіє знаннями етіології виникнення порушень психічного та/або фізичного розвитку. ПРЗ 2. Володіє знаннями онтогенезу/дизонтогенезу розвитку (пізнавального, психічного, мовленнєвого). ПРЗ 3. Володіє знаннями структури порушень, здійснення

	компенсаторних механізмів. ПРЗ 4. Володіє знаннями класифікацій порушень психофізичного розвитку. ПРЗ 5. Володіє знаннями клініко-психолого-педагогічної характеристики осіб із особливими освітніми потребами. ПРЗ 6. Володіє теорією і методикою корекційно-розвивальної (виховної, навчальної) роботи з дітьми з інтелектуальними та/або мовленнєвими порушеннями різного віку (дошкільного, шкільного). ПРЗ 7. Володіє знаннями сучасних освітніх тенденцій в галузі спеціальної освіти. ПРЗ 8. Володіє знаннями з управління сучасною системою закладів освіти для осіб з особливими освітніми потребами та управління освітнім процесом.
Уміння:	ПРУ 1. Володіє вміннями проводити психолого-педагогічне вивчення осіб з метою визначення особливостей мовленнєвого та психофізичного розвитку відповідно до вікових норм. ПРУ 2 Володіє методикою диференціальної діагностики для визначення особливостей розвитку осіб із особливими освітніми потребами. ПРУ 3. Володіє вмінням формулювати психолого-педагогічні висновки. ПРУ 4. Володіє вміннями розробляти та реалізовувати індивідуальні корекційно-розвивальні програми; навчально-методичні матеріали (робочі програми, навчально-тематичні плани), на основі освітнього стандарту, відповідних програм з урахуванням типу освітнього (реабілітаційного) закладу та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами. ПРУ 5. Вміє визначати цілі і завдання, планувати навчальні заняття, розробляти відповідну документацію для проведення виховних, корекційно-розвивальних занять. ПРУ 6. Вміє практично використовувати документи державних і громадських органів управління у сфері спеціальної та інклюзивної освіти. ПРУ 7. Володіє методами навчання та виховання дітей дошкільного та шкільного віку з особливими освітніми потребами (порушеннями інтелектуального та/або мовленнєвого розвитку). ПРУ 8. Володіє спеціальними педагогічними, психологічними, інформаційними технологіями, необхідними для здійснення корекційно-логопедичного або корекційно-педагогічного процесу і вміє самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку особистості. ПРУ 9. Володіє методами консультування осіб із особливими освітніми потребами, їх батьків та педагогів щодо специфіки навчання, розвитку, виховання. ПРУ 10. Володіє методами психопрофілактичної роботи, з метою створення сприятливого клімату в закладах освіти різного типу та рівня. ПРУ 11. Володіє засобами допомоги у небезпечних ситуаціях природного та соціального характеру. ПРУ 12. Вміє проводити дослідження на відповідному рівні, здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел, вчитися і оволодівати сучасними знаннями для їх подальшої реалізації в практиці.

	ПРУ 13. Спроможний розвивати педагогічну думку, методи педагогічного контролю і контролю якості навчання, актуальні дидактичні технології.
Комунікація	ПРК 1. Здатний з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, студентами та їхніми батьками. ПРК 2. Володіє прийомами спілкування і вміє використовувати їх у роботі з педагогічним колективом, батьками, дітьми із психофізичними вадами. ПРК 3. Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі навчального закладу, інших професійних об'єднаннях). ПРК 4. Володіє прийомами формування через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства громадської думки про порушення психофізичного розвитку, їх корекцію та профілактику. ПРК 5. Здатний розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва. ПРК 6. Відповідає вимогам до особистості педагога-дефектолога.
Автономія і відповідальність	ПРА 1. Здатний вчитися упродовж життя на високому рівні автономності та вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію. ПРА 2. Здатний аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів. ПРА 3. Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат навчання та виховання осіб із психофізичними порушеннями. ПРА 4. Здатність планувати та здійснювати роботу з особами з особливими освітніми потребами з урахуванням вітчизняних та світових тенденцій у галузі спеціальної та інклюзивної освіти.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Реалізацію програми Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) забезпечує кадровий склад, фахівці якого мають відповідну освіту, є штатними працівниками: 2 доктори наук, професори, 1 доктор наук, доцент, 2 кандидата наук, доценти, 1 кандидат наук; за потреби залучаються науково-педагогічні працівники на засадах внутрішнього та зовнішнього сумісництва: доктори наук, професори; кандидати наук, доценти. З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування.
Матеріально-технічне забезпечення	Наявна матеріально-технічна база відповідає ліцензійним умовам і дозволяє забезпечити успішну організацію освітнього процесу за ОПП Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія). У навчальному процесі використовуються: навчальні приміщення для проведення лекційних та практичних занять; аудиторії, оснащені сучасним мультимедійним обладнанням; спеціалізовані кабінети (кабінет корекційно-розвиткової роботи та психологічного консультування); методичний кабінет, де акумулюється наукова та навчальна література, необхідна для самостійної роботи студентів; науково-дослідні лабораторії корекційно-реабілітаційної діяльності та інклюзивної освіти; спеціалізовані комп'ютерні класи з

	необхідним програмним забезпеченням, бібліотека, читальний зал. Студенти мають необмежений відкритий доступ до Інтернет-мережі. Навчальний процес забезпечується обладнанням та матеріалами у відповідності до вимог навчальних планів і програм навчальних дисциплін, що створює умови для ефективної пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти та набуття ними загальних та фахових компетентностей. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура (гуртожитки, їдальня, актовий зал, спорткомплекс, стадіон, медпункт, психологічна служба), що відповідає ліцензійним вимогам.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Передбачено наявність: навчальних і робочих планів; графіків навчального процесу; навчально-методичних комплексів ОК; дидактичних матеріалів для самостійної та індивідуальної роботи студентів з ОК; програм практик; методичних вказівок щодо виконання курсових робіт; пакетів комплексних контрольних робіт. Передбачено наявність робочих програм/силабусів дисциплін, де наведена навчально-методична література, яка наявна у електронному вигляді та у науковій бібліотеці університету, а також доступна в системі дистанційного навчання. Забезпечений доступ до матеріалів електронного репозитарію університету. Впроваджена система дистанційного навчання Moodle. Офіційний веб-сайт (https://sspu.edu.ua) містить інформацію про освітні програми, перелік дисциплін даної спеціальності, навчальну, наукову й виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти, розклад консультацій викладачів кафедри тощо. Здобувачам вищої освіти забезпечений вільний та зручний постійний доступ до робочих програм та інших навчально-методичних матеріалів навчальних дисциплін, а також до електронних інформаційних ресурсів у бібліотеці університету. Впроваджена система дистанційного навчання на сервері кафедри спеціальної та інклюзивної освіти на платформі Discord (https://discord.gg/zEgv7js).
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Програмою передбачено національну академічну мобільність здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. Передбачена наявність угоди про академічну мобільність.
Міжнародна кредитна мобільність	Програмою передбачено міжнародну академічну мобільність здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. Передбачена наявність угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ K1), про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	СумДПУ імені А.С. Макаренка здійснює свою діяльність за напрямками «Підготовка іноземних громадян за базовими акредитованими напрямками, спеціальностями» та «Підготовка іноземних громадян до вступу у вищі навчальні заклади». Підготовка іноземних громадян у СумДПУ імені А.С. Макаренка здійснюється відповідно до чинного законодавства України, освітніх стандартів, базується на загальній середній освіті іноземних громадян за національними освітніми стандартами і має самостійний завершений характер. Умови та особливості ОПП підготовки бакалавра в контексті навчання іноземних громадян:

	– передбачено навчання в бакалавратурі за розробленою освітньо-професійною програмою Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) студентів з інших країн;– передбачено паралельне навчання в бакалавратурі за розробленою освітньо-професійною програмою Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) студентів з інших країн; студентів з інших країн, які здобувають вищу освіту на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти на базі Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;– в контексті навчання іноземних громадян до особливостей ОПП підготовки бакалаврів та умов її реалізації віднесено можливість вибору майбутнім бакалавром мови викладання навчальних дисциплін (українська або російська).

2. Перелік компонентів освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

умовні скорочення: ІКТ – інформаційно-комп’ютерні технології; ООП – особливі освітні потреби;
ОІЗ – особливості інтелектуального розвитку; СМ – спеціальні методики;
ППФР – порушення психофізичного розвитку

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов’язкові компоненти ОПП			
<i>1.1. Цикл загальної підготовки</i>			
ОК 1.01	Історія та культура України	4	екзамен
ОК 1.02	ІКТ	3	залік
ОК 1.03	Філософія	3	залік
ОК 1.04	Українська мова (за проф. спрямуванням)	4	екзамен
ОК 1.05	Іноземна мова	7	залік
ОК 1.06	Фізичне виховання	4	залік
Усього		25	
<i>1.2. Цикл професійної підготовки</i>			
ОК 1.07	Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта» і педагогічна деонтологія	3	залік
ОК 1.08	Анатомія, патологія дітей з основами валеології	4	екзамен
ОК 1.09	Основи генетики у контексті спеціальної педагогіки	3	залік
ОК 1.10	Невропатологія	4	екзамен
ОК 1.11	Особливості вікової фізіології та здоров’я дитини з психофізичними порушеннями	3	залік
ОК 1.12	Психопатологія	4	екзамен
ОК 1.13	Клініка інтелектуальних порушень	4	залік
ОК 1.14	Мовленнєві і сенсорні системи та їх порушення	3	залік
ОК 1.15	Неврологічні основи логопедії	3	екзамен
ОК 1.16	Загальна педагогіка	4	екзамен
ОК 1.17	Загальна психологія	3	залік
ОК 1.18	Вікова та педагогічна психологія	3	залік
ОК 1.19	Психологія дитини з інтелектуальними порушеннями та логопсихологія	7	екзамен
ОК 1.20	Спеціальна дошкільна педагогіка	4	залік
ОК 1.21	Спеціальна педагогіка з історією	7	екзамен
ОК 1.22	Логопедія з історією	7	екзамен
ОК 1.23	Професійне мовлення логопеда	3	залік
ОК 1.24	Основи наукових досліджень	3	залік
ОК 1.25	Основи інклюзивного навчання	3	залік
<i>Спеціальні методики</i>			
ОК 1.26	СМ спеціального виховання	4	залік
ОК 1.27	СМ навчання української мови та розвитку мовлення	5	екзамен
ОК 1.28	Дитяча література з методикою викладання дітям з ООП	4	екзамен
ОК 1.29	СМ математики	4	екзамен
ОК 1.30	СМ природознавства	4	екзамен
ОК 1.31	СМ географії	3	залік

ОК 1.32	СМ історії	3	екзамен
ОК 1.33	СМ образотворчої діяльності та ручної праці	4	залік
ОК 1.34	Методика корекції артикуляційної моторики	3	залік
ОК 1.35	СМ фізичного виховання	4	екзамен
ОК 1.36	Корекційна робота з дітьми з важкою та глибокою розумовою відсталістю	3	екзамен
ОК 1.37	Теорія і методика роботи асистента-логопеда, асистента-вчителя, асистента вихователя у закладах освіти з інклюзивним навчанням	3	екзамен
ОК 1.38	Курсова робота зі спеціальних психолого-педагогічних дисциплін (за вибором студента)	3	залік
ОК 1.39	Курсова робота зі спеціальних методик / логопедії з історією (за вибором студента)	3	залік
Усього		125	
Усього за обов'язковою частиною		150	залік
2. Вибіркові компоненти ОПП			
Вибір із загального переліку		60	
3. Практична підготовка			
ПП 1	Навчальні педагогічна практика, практика з логопедії	15	
ПП 1.1	<i>Навчальна практика з логопедії в освітніх, лікувальних, соціально-реабілітаційних закладах</i>	3	залік
ПП 1.2	<i>Навчальна педагогічна практика у спеціальних закладах дошкільної освіти</i>	3	залік
ПП 1.3	<i>Навчальна педагогічна практика у спеціальних закладах загальної середньої освіти (початкові класи)</i>	3	залік
ПП 1.4	<i>Навчальна педагогічна практика у спеціальних закладах загальної середньої освіти (старші класи)</i>	3	залік
ПП 2	Навчальна педагогічна практика у закладах з інклюзивним/інтегрованим навчанням	3	залік
ПП 3	Виробничі практики за профілем майбутньої професії	12	
ПП 3.1	<i>Виробнича практика з логопедії у закладах загальної середньої освіти</i>	3	залік
ПП 3.2	<i>Виробнича практика з логопедії у закладах дошкільної освіти</i>	3	
ПП 3.3	<i>Виробнича педагогічна практика у спеціальних закладах дошкільної освіти</i>	3	залік
ПП 3.4	<i>Виробнича педагогічна практика у спеціальних закладах загальної середньої освіти (початкові класи)</i>	3	
Загальний обсяг практичної підготовки		27	
4. Підсумкова атестація			
ПА 1	Комплексний письмовий екзамен з теорії і спеціальних методик роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку	1,5	
ПА 2	Комплексний письмовий екзамен з теорії і спеціальних методик роботи з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку	1,5	
Усього		3	
Всього		240	

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Підсумкова атестація випускників освітньо-професійної програми Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка здійснюється у формі комплексних письмових екзаменів: з теорії і спеціальних методик роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку та з теорії і спеціальних методик роботи з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку. Підсумкова атестація випускників завершується видачою документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: Бакалавр спеціальної освіти. Вчитель-дефектолог. Вихователь дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Асистент вчителя, асистент вихователя закладів освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням. Асистент вчителя-логопеда.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми

